
Секція 2

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЯК ІНСТИТУТ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

О.В. Бабаніна

Українська академія банківської справи НБУ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ГРОМАДЯН НА ЗДОРОВЕ ДОВКІЛЛЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ

У ст. 16 Конституції України зазначається, що одним з обов'язків держави є “забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу..”

Ст. 50 Конституції України гарантує право кожного на безпечне для життя та здоров'я довкілля, право на вільний доступ до інформації про його стан.

Ст. 9 Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” визначає екологічні права громадян, а саме: безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище; участь у обговоренні та внесенні пропозицій до проектів нормативно-правових актів матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань та багато інших, обмеження яких не дозволяється, так як ці права є необхідними для життя та здоров'я населення.

Відповідно до ст. 14 Закону України “Про відходи” громадяни України, іноземці та особи без громадянства у сфері поводження з відходами мають право на:

- а) безпечні для їх життя та здоров'я умови при здійсненні операцій щодо поводження з відходами;
- б) одержання в установленому порядку повної та достовірної інформації про безпеку об'єктів поводження з відходами як тих, що експлуатуються, так і тих, будівництво яких планується;

в) відвідування в установленому порядку спеціально відведених місць чи об'єктів поводження з відходами;

г) участь в обговоренні питань, пов'язаних із розміщенням, проектуванням, спорудженням та експлуатацією об'єктів поводження з відходами;

д) екологічне страхування відповідно до законодавства України;

е) відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок порушення законодавства про відходи.

Для вирішення екологічних проблем можна скористатись досвідом інших країн. Так, наприклад, в НДР до об'єднання Німеччини було 500 звалищ, а нині в усій ФРН їх лише 350, оскільки триває процес послідовної ліквідації таких об'єктів. Послідовно скорочується кількість сміттєвих полігонів у США: на початку нового сторіччя їх у цій країні стало менше ще на 600. На Заході проблеми з використаною упаковкою та іншими твердими побутовими відходами вирішуються на основі законодавства, бо приватний бізнес за своєю глибинною суттю не зацікавлений у “додаткових” витратах (хоч у цій ситуації вони спрямовані на захист довкілля). У розвинутих країнах прийнято системи, в основу яких покладено мудрий принцип – “платить той, хто забруднює”, тобто виробники товарів, які плодять відходи, змушені відповідати за негативний вплив своєї діяльності на навколишнє середовище

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України 2001 р. № 915 і змінами до неї, виробники упаковки повинні або власноруч перероблювати ці відходи, або платити Державній компанії чи іншим спеціалізованим підприємствам за те, що вони їх утилізують. При цьому тарифи досить низькі, науково обґрунтовані, їх використання прозоре, чітко контролюється. Але деякі керівники підприємств досі не усвідомили потреби істотних змін у поводженні з відходами, заявляють про негативне ставлення до ідеї стягування плати за перероблення й утилізацію їхніх відходів. Нехтуючи інтересами суспільства, дбаючи лише про власні вигоди, ці юридичні особи у будь-який спосіб, зокрема й намаганням скасувати багаторічні напрацювання в цій сфері, чинять спроби надовго загальмувати розв'язання в Україні названих проблем.

Наприклад, в усій сучасній ФРН питаннями утилізації використаної упаковки займається акціонерне товариство “Дуальна система Німеччини” (від італійського “дуе” – два – тобто “вторинна”). Підприємства, які постачають продукцію в упаковках, сплачують цьому товариству певну суму коштів на утилізацію використаних упаковок за встановленими тарифами, залежно від їхньої ваги та кількості, й отримують при цьому право на знак “Грюне пункт” – “Зелена крапка”, який проставляється на упаковці. Він означає, що за утилізацію вико-

ристаної упаковки вже сплачено “Дуальній системі”, отож відходи буде зібрано й утилізовано. Всього в Європі право на користування цим знаком мають організації у 17 країнах. Без такої ліцензії підприємства, фірми не мають права реалізувати свою продукцію в упаковці.

Література

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
2. Про відходи: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 36-37. – Ст. 242.

О.С. Велитченко

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
Сумська філія*

ДИТЯЧА ПРАЦЯ: ТРУДОВИЙ ДОСВІД ЧИ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДІТЕЙ

Проблема реалізації прав молоді на працю є актуальною не лише для України, але й для більшості розвинутих країн світу.

Протягом тривалого часу проблема трудового виховання знаходилась та знаходиться в полі зору як класиків педагогіки Дж. Локка, А.С. Макаренка, І. Песталоці, Ж.-Ж. Руссо, В.О. Сухомлинського, К.Д. Ушинського, так і сучасних вчених Ю.Є. Дурасевича, А.С. Нисимчука, В.А. Полякова, В.Д. Симоненка, Д.О. Тхоржевського. Слід відзначити, що досліджень, які б виходили із реалій сьогодення, поки що мало.

За останні роки кількість злочинів, спрямованих проти здорового фізичного і морального розвитку дітей, збільшилась у багато разів [3]. В країні спостерігається поширення такого негативного явища як експлуатація дітей, тобто використання праці дітей, що не досягли віку, з якого дозволяється працевлаштування, з метою отримання прибутку [2].

“Дитяча праця” – це праця, що позбавляє дітей дитинства, людської гідності, можливості розвивати свій потенціал та така, що наносить шкоду їх психічному та фізичному розвитку [6].

Найбільш ваговою організацією, що займається цим питанням, є Міжнародна організація праці. Україною ратифіковано понад 54 акти МОП, серед них такі важливі, що забезпечують права дитини: Конвенція про примусову і обов’язкову працю, № 29 (1930); Конвенція про мінімальний вік допуску дітей на роботу в сільському господарстві, № 10 (1921); Конвенція про мінімальний вік для прийому на роботу, № 138 (1983); Конвенція про заборону та негайні дії щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці, № 182.